

Giải pháp phát triển ngành công nghiệp tỉnh Bình Định

HUYỀN VÂN ĐĂNG*
NGUYỄN THỊ LY**
NGUYỄN HOÀNG THIÊN KIM***

Bình Định là tỉnh có nhiều điều kiện để phát triển một số ngành công nghiệp. Thực tế cho thấy, ngành công nghiệp của Bình Định đang dần khẳng định được vị thế trong cơ cấu phát triển kinh tế chung của Tỉnh. Tuy nhiên, muốn khai thác hết được những tiềm năng, lợi thế để phát triển một số ngành công nghiệp, thì tỉnh Bình Định cần có những giải pháp đồng bộ và hiệu quả hơn.

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP TỈNH BÌNH ĐỊNH

Bình Định là tỉnh có nhiều tiềm năng và thế mạnh để phát triển công nghiệp. Nhận thức rõ điều này, nên nhiều năm qua, lãnh đạo Tỉnh đã tập trung phát triển một số ngành công nghiệp có giá trị sản xuất và kim ngạch xuất khẩu lớn; khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư, mở rộng quy mô, năng lực sản xuất, phát triển các sản phẩm mới. Đặc biệt, năm 2013, HĐND tỉnh Bình Định đã ban hành Nghị quyết số 24/2013/NQ-HĐND, ngày 11/12/2013 về nội dung Quy hoạch tổng thể phát triển công nghiệp tỉnh Bình Định đến năm 2020, định hướng đến năm 2030. Theo đó, Tỉnh đã quy hoạch, phát triển một số khu công nghiệp, đồng thời ban hành một số chính sách khuyến khích kịp thời, thiết thực thu hút đầu tư vào các khu - cụm công nghiệp.

Trong quá trình phát triển công nghiệp, Tỉnh đã chú trọng khâu giới thiệu, quảng bá và kêu gọi đầu tư. Từ một địa phương rất khó khăn về hạ tầng kinh tế, nhất là kinh tế công nghiệp, đến nay, diện mạo của một tỉnh có nhiều điểm nhấn về công nghiệp đã hình thành. Trong đó, Khu kinh tế Nhơn Hội có thể được xem là "củ huyệt", "động mạch chủ" để "trái tim" công nghiệp của Tỉnh hoạt động ngày một mạnh mẽ.

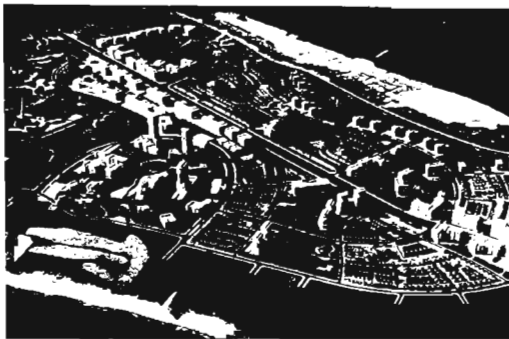
Ngày 19/11/2018, UBND tỉnh Bình Định đã phê duyệt điều chỉnh Quy hoạch phát triển cụm công nghiệp tỉnh Bình Định đến năm 2025, định hướng đến

năm 2035 với 60 cụm công nghiệp có tổng diện tích đất 1.847,7ha. Trong đó, đến năm 2025 gồm 46 cụm công nghiệp, với tổng diện tích 1.379,5ha; không tiếp tục đầu tư hạ tầng kỹ thuật của 12 cụm công nghiệp, với tổng diện tích 317,9ha (do đã đầu tư hoàn thiện); đầu tư hoàn thiện và triển khai đầu tư mới 48 cụm công nghiệp, với tổng diện tích theo quy hoạch 1.529,7ha, trong đó: có 232,9ha đã đầu tư xây dựng và 1.296,9ha tiếp tục thực hiện, hoàn thiện.

Đến nay, Bình Định đã hình thành và phát triển các ngành sản xuất công nghiệp, như: chế biến nông, lâm thủy sản, hàng tiêu dùng, công nghiệp sản xuất vật liệu xây dựng, khai thác và chế biến khoáng sản, may mặc, giày, dép xuất khẩu... Các ngành này đã được củng cố và gắn kết lại để tạo điều kiện đẩy mạnh xuất khẩu. Nhiều sản phẩm chất lượng cao, như: hải sản cấp đông, yến sào, đường RS, bia, hàng song mây - mỹ nghệ, đồ mộc dân dụng, đá granite ốp lát, các sản phẩm từ titan, cao su, may mặc, giày dép, được phẩm... Khoáng sản tương đối đa dạng, đáng chú ý nhất là đá granite có trữ lượng khoảng 500 triệu m³, với nhiều màu sắc đỏ, đen, vàng; sa khoáng ilmenit, các điểm nước khoáng, quặng vàng sa khoáng.

Theo Cục Thống kê tỉnh Bình Định, năm 2019, giá trị sản xuất công nghiệp đạt 6.817,9 tỷ đồng (theo giá so sánh 2010); hình thành, phát triển 8 cụm công nghiệp với diện tích 146,2ha; thành lập mới 59 doanh nghiệp có quy mô 1.047 lao động và 662 cơ sở, có quy mô 1.416 lao động), tổng vốn đầu tư 862,4 tỷ đồng. Các sản phẩm đặc trưng của Tỉnh được xây dựng hỗ trợ nhãn hiệu tập thể, như: nước mắm truyền thống Tam Quan, bún số 8 Tam Quan Nam, dầu dừa tinh khiết Hoài Nhơn... Năm 2019, có 04 sản phẩm được công nhận sản phẩm công nghiệp nông thôn tiêu biểu cấp khu vực miền Trung và Tây Nguyên. Tỉnh đã xây dựng và phát triển của dự án Tổ hợp lọc, hóa dầu Nhơn Hội (tổng công suất 30 triệu tấn/năm) với sản lượng ban đầu đạt khoảng 6,0 triệu tấn năm 2020.

* TS., ** Th.S., *** Th.S., Trường Cao đẳng Thương mại Đà Nẵng

Quy hoạch một phần dự án Khu kinh tế Nhơn Hội

Đến nay, toàn Tỉnh đã thu hút 439 doanh nghiệp và cơ sở sản xuất có quy mô vừa và nhỏ tham gia đầu tư, được giao đất xây dựng nhà xưởng sản xuất với diện tích gần 230ha, có tổng vốn đầu tư 1.367 tỷ đồng, trong đó đã có 397 doanh nghiệp và cơ sở sản xuất đã đi vào hoạt động. Hoạt động sản xuất, kinh doanh của các doanh nghiệp đầu tư trong cụm công nghiệp đang ngày càng phát triển, sản xuất tiêu thụ chủ yếu ở thị trường trong nước và một phần xuất khẩu.

MỘT SỐ HẠN CHẾ, TỒN TẠI

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, việc phát triển một số ngành công nghiệp của tỉnh Bình Định vẫn còn nhiều khó khăn, tồn tại và hạn chế, như:

- Tăng trưởng công nghiệp chưa đáp ứng được yêu cầu đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa của Tỉnh. Công nghiệp chưa thực sự là nòng cốt thúc đẩy tăng trưởng kinh tế. Trong nhiều năm qua, tỷ trọng của công nghiệp trong GDP thay đổi không lớn. Tốc độ tăng trưởng công nghiệp có xu hướng tăng, song vẫn ở mức thấp so với yêu cầu công nghiệp hóa.

- Tái cơ cấu các ngành công nghiệp thực hiện còn chậm, chưa tạo động lực mạnh mẽ thúc đẩy quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa của Tỉnh.

- Việc kết hợp và lồng ghép chính sách phát triển ngành công nghiệp với chính sách phát triển chung của Tỉnh chưa hiệu quả, chưa xây dựng được mạng lưới các cụm công nghiệp của Tỉnh. Phát triển công nghiệp gắn kết chưa chặt chẽ với các ngành kinh tế khác.

- Công nghiệp chưa thu hút mạnh mẽ lao động để tạo ra sự dịch chuyển cơ cấu lao động chung của nền kinh tế, đáp ứng yêu cầu của công nghiệp hóa. Tỷ lệ lao động công nghiệp trong tổng lao động có việc làm của Tỉnh thấp. Năng suất lao động so với các tỉnh khác còn thấp, có khoảng cách khá xa với các tỉnh khác.

- Nội lực của ngành công nghiệp còn yếu, phụ thuộc nhiều vào các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài, trong khi việc chuyển giao công nghệ còn hạn chế;

năng lực, hiệu quả của các doanh nghiệp công nghiệp ở mức thấp. Năng lực cạnh tranh của ngành công nghiệp còn thấp.

- Khả năng tham gia vào chuỗi giá trị quốc gia và quốc tế của các sản phẩm công nghiệp Bình Định còn rất hạn chế, chủ yếu tham gia vào khâu gia công, lắp ráp. Phần lớn các mặt hàng công nghiệp của Bình Định có hàm lượng công nghệ thấp.

- Công nghiệp hỗ trợ kém phát triển. Hiện nay, công nghiệp hỗ trợ mới đáp ứng được khoảng 10% nhu cầu của Tỉnh về sản phẩm công nghiệp hỗ trợ với các sản phẩm chủ yếu là linh kiện và chi tiết đơn giản, có giá trị thấp trong cơ cấu giá trị sản phẩm. Hệ thống doanh nghiệp công nghiệp hỗ trợ kém phát triển. Phần lớn các doanh nghiệp công nghiệp hỗ trợ Bình Định đều là vừa và nhỏ, trình độ sản xuất chưa cao, rất khó khăn tiếp cận và đáp ứng được yêu cầu được khách hàng. Khoảng cách giữa yêu cầu của khách hàng và khả năng của các nhà cung cấp nội địa khá lớn.

- Vốn đầu tư vào khu vực công nghiệp đa số tập trung vào các ngành có thời gian hoàn vốn ngắn, như: công nghiệp sản xuất hàng tiêu dùng và chế biến thực phẩm, số dự án đầu tư vào công nghệ cao chưa nhiều... Chưa có đột phá trong huy động, phân bổ và sử dụng hiệu quả các nguồn lực cho phát triển công nghiệp. Đầu tư của Tỉnh và Nhà nước vào các ngành công nghiệp thiếu trọng tâm, kém hiệu quả. Tín dụng cho phát triển công nghiệp, nhất là công nghiệp chế biến, chế tạo, công nghiệp công nghệ cao, các ngành công nghiệp ưu tiên còn ở mức thấp.

- Mức độ liên kết và hợp tác kinh doanh giữa các doanh nghiệp trong cùng một ngành và giữa các ngành còn hạn chế, chưa tạo được mối liên kết phát triển giữa các ngành theo hướng hợp tác chuyên môn hoá phù hợp với cơ chế thị trường. Nhiều doanh nghiệp đầu tư khép kín, chưa phối hợp năng lực sẵn có của các doanh nghiệp khác để tăng nội lực cho ngành và đạt hiệu quả sản xuất, kinh doanh cao hơn.

- Trình độ công nghệ nhìn chung còn thấp, chậm được đổi mới, nhất là đối với các doanh nghiệp công nghiệp của Tỉnh. Hiện nay, phần lớn doanh nghiệp công nghiệp của Tỉnh vẫn đang sử dụng công nghệ tụt hậu so với mức trung bình của thế giới từ 2-3 thế hệ, đặc biệt là trình độ cơ khí chế tạo (là trụ cột của sản xuất công nghiệp). Chất lượng nguồn lao động trong Tỉnh còn thấp, chưa đáp ứng yêu cầu phát triển công nghiệp.

NHỮNG GIẢI PHÁP CẦN THỰC HIỆN

Để phát triển công nghiệp trên địa bàn với tốc độ tăng trưởng nhanh, bền vững, trong thời gian tới, tỉnh Bình Định cần tập trung thực hiện đồng bộ một số nhóm giải pháp chủ yếu, như sau:

Về quy hoạch và chính sách: Tiếp tục rà soát để kịp thời điều chỉnh, bổ sung Quy hoạch phát triển công nghiệp tỉnh Bình Định; bổ sung, điều chỉnh Quy hoạch phát triển Khu kinh tế Nhơn Hội, các khu, cụm công nghiệp... xây dựng chương trình hỗ trợ phát triển các sản phẩm công nghiệp chủ lực cho từng giai đoạn; xây dựng danh mục ngành nghề ưu tiên khuyến khích đầu tư vào Bình Định...

Về đầu tư hạ tầng: Tập trung đầu tư và kêu gọi đầu tư cơ sở vật chất hạ tầng khu kinh tế, các khu công nghiệp, cụm công nghiệp đồng bộ. Hình thành và xây dựng hạ tầng các khu, cụm công nghiệp chuyên ngành, như: dệt may, cơ khí, điện - điện tử, chế biến gỗ nội thất...

Về thu hút đầu tư: Tăng cường thu hút và nâng cao hiệu quả đầu tư trực tiếp nước ngoài, các nguồn vốn từ các chương trình, dự án, đẩy mạnh vận động và xúc tiến đầu tư theo hướng thu hút các tập đoàn lớn có tiềm lực về vốn, công nghệ, thương hiệu...

Về nhân lực: Đẩy mạnh công tác phát triển nguồn nhân lực phục vụ phát triển công nghiệp; đa dạng hóa các hình thức đào tạo; ưu tiên và có chính sách thu hút đối với những người tài, người có trình độ chuyên môn cao về làm việc tại tỉnh Bình Định.

Đồng hành cùng doanh nghiệp: Đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính; hoàn thiện cơ chế phối hợp giữa các cơ quan quản lý nhà nước để hỗ trợ doanh nghiệp triển khai dự án đầu tư và hoạt động sản xuất, kinh doanh sau khi được cấp giấy phép; tăng cường công tác kiểm tra thực hiện Quy hoạch ngành công nghiệp Bình Định; lãnh đạo Tỉnh tổ chức gặp gỡ, đối thoại công doanh nghiệp để kịp thời có biện pháp tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp...

Tập trung thu hút và khuyến khích phát triển các ngành công nghiệp hỗ trợ phục vụ cho ngành công nghiệp lọc, hóa dầu; sản xuất, phân phối và dịch vụ ngành dệt; ngành công nghiệp dệt may - da giày; ngành điện - điện tử; sản xuất lắp ráp ô tô; cơ khí chế tạo; sản phẩm công nghiệp hỗ trợ phục vụ chế biến gỗ; sản phẩm vi lượng phục vụ sản xuất thức ăn chăn nuôi...

Tăng cường thu hút đầu tư phát triển các ngành nghề mới và công nghệ cao, như: công nghiệp điện tử - bán dẫn và công nghệ thông tin; công nghiệp hóa dược và tân dược; vật liệu mới, công nghệ sinh học và công nghiệp hỗ trợ; đầu tư, mở rộng một số ngành công nghiệp có điều kiện phát triển.

Sắp xếp và tổ chức lại sản xuất một số ngành, sản phẩm công nghiệp theo hướng đảm bảo phát triển sản xuất ổn định, bền vững, xử lý triệt để các vấn đề môi trường. Tập trung đổi mới công nghệ các cơ sở công nghiệp hiện có trên địa bàn Tỉnh nhằm nâng cao chất lượng, năng suất lao động và tạo ra các sản phẩm theo hướng có hàm lượng công nghệ cao.

Chú trọng làm tốt công tác kiểm tra, giám sát để kịp thời phát hiện, khắc phục những hạn chế, tồn tại trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện; đồng thời lãnh đạo, chỉ đạo các cấp ủy, chú trọng kiểm tra, giám sát những lĩnh vực nhạy cảm, các chương trình, dự án phát triển công nghiệp có vốn đầu tư lớn để tránh thất thoát và ngăn ngừa các vi phạm. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. HĐND tỉnh Bình Định (2013). *Nghị quyết số 24/2013/NQ-HĐND, ngày 11/12/2013 về nội dung Quy hoạch tổng thể phát triển công nghiệp tỉnh Bình Định đến năm 2020, định hướng đến năm 2030*
2. Cục Thống kê tỉnh Bình Định (2019). *Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội tỉnh Bình Định năm 2019*
3. Cục Thống kê tỉnh Bình Định (2019). *Niên giám Thống kê tỉnh Bình Định năm 2018*, Nxb Thống kê
4. Thành Chung (2019). *Công nghiệp là động lực phát triển của Bình Định*, truy cập từ <http://baohinhphu.vn/Tin-noi-baU/Cong-nghiep-la-dong-luc-phat-trien-cua-Binh-Dinh/371288.vgp>